

Betænkning

over forslag til lov om husmoderafløsning og hjemmehjælp.

(Afgivet af udvalget den 15. maj 1968).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 9 møder og herunder haft 2 samråd med socialministeren. Udvalget har modtaget en skriftlig henvendelse fra Den danske Købstadforening og modtaget en deputation fra Husligt Arbejderforbund.

Spørgsmålet om ydelse af husmoderafløsning i barseltilfælde er blevet indgående debatteret i udvalget i relation til, om ydelse skulle finde sted uden vederlag. Udvalget er gjort bekendt med en af indenrigsministeriet udarbejdet udtalelse vedrørende adgangen til at lade fødsler foregå uden for hjemmet. Indenrigsministeriets udtalelse er optrykt som bilag til betænkningen.

Et flertal (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) finder det for tiden betænkeligt at indføre obligatorisk uddannelse under hensyn til, at der i flere kommuner stadig er mangel på husmoderafløsere og hjemmehjælpere, men har foreslået loven taget op til revision i folketingsåret 1971-72. Flertallet henviser i den forbindelse til det af socialministeren stillede ændringsforslag nr. 7, der er begrundet med, at komunesammenlægningerne kan forventes at gøre det ønskeligt at vurdere husmoderafløsernes og hjemmehjælpernes uddannelse og at tage stilling til, hvilke krav det til sin tid kan være ønskeligt at stille til ordningen. Samtidig har flertallet over for ministeren peget på det ønskelige i, at der foruden den allerede eksisterende kursusvirksomhed etableres lokale kurser for husmoderafløsere og hjemmehjælpere i eftermiddags- eller aften-timerne. Interesserede vil herved kunne få

uddannelse uden at tage ophold uden for hjemmet.

Et mindretal (socialdemokratiets og socialistiske folkepartis medlemmer af udvalget) tillægger uddannelsen stor vægt og finder derfor, at obligatorisk uddannelse bør gennemføres over en årrække — f. eks. 3 år — idet forudsætningen må være, at der er skaffet den fornødne uddannelseskapacitet. Af besvarelsen af udvalgets spørgsmål fremgår, at uddannede hjælpere er en mere stabil gruppe, og mindretallet finder derfor, at uddannelse kan være en hjælp til at fastholde et stort og stabilt korps. Mindretallet har for at åbne en sådan mulighed stillet nedenstående ændringsforslag nr. 5, hvorefter socialministeren bemyndiges til at fastsætte retningslinjer for uddannelse af det til husmoderafløsning og hjemmehjælp knyttede personale.

Udvalget har overvejet, hvorvidt der er behov for i lovforslaget at medtage enkepensionister som en til hjemmehjælp berettiget gruppe. Der kan efter udvalgets opfattelse i visse tilfælde være behov for hjemmehjælp, ikke mindst i overgangsperioden. Socialministeren har over for udvalget oplyst, at kvinder over 50 år, som får tillagt enkepension efter enkepensionslovens § 1, stk. 2, på grund af svigtende helbred, vil kunne få bistandsbehovet dækket. Udgifterne hertil vil kunne dækkes gennem reglerne om personligt tillæg til enkepension. Under hensyn hertil er der ikke behov for ændring i lovforslaget, men udvalget lægger stor vægt på, at bistandsmulighederne for denne gruppe af enkepensionister bliver tilstrække-

lig kendt. Socialministeren har over for udvalget erklæret, at denne bistandsadgang vil blive fremhævet i et cirkulære samt i pjecer, som udgives som led i oplysningsvirksomheden vedrørende pensionslovgivningen og sociallovgivningen.

Udvalget har drøftet bestemmelsen i § 3, stk. 1, med henblik på det behov for husmoderafløsning, som kan opstå ved børns sygdom. Udvalget finder anledning til i denne relation at fremhæve bemærkningerne til lovforslaget. Det fremgår heraf, at der til hjem, hvor normalt ingen er hjemme om dagen, vil kunne ydes husmoderafløsning, såfremt behov herfor opstår ved en persons, for eksempel et barns, forbliven i hjemmet på grund af sygdom. Den hermed angivne udstrækning af husmoderafløsningsordningen, der også har haft gyldighed under den gældende lov, vil blive fremhævet i et cirkulære.

Udvalget lægger vægt på, at husmoderafløsning ydes i en periode af passende varighed, hvilket normalt vil være tilgode-set med ydelse af hjælp i indtil 14 dage. Dette synspunkt indebærer dog tillige, at de direkte administrerende organer bør have opmærksomheden henvendt på bestemmelsen om, at hjælpen, når der er behov herfor, kan ydes i en periode på mere end 14 dage. Udvalget har med tilfredshed erfaret, at en tilsvarende vurdering vil finde udtryk i et cirkulære.

Vedrørende administrationen af husmoderafløsningsordningen finder udvalget yderligere anledning til at fremhæve bemærkningerne til lovforslagets § 3, hvoraf fremgår, at husmoderafløsningen straks kan etableres, og den nødvendige rekvisition fra læge eller jordemoder senere kan tilvejebringes.

Udvalget har endvidere i et samråd med ministeren drøftet bestemmelsen i lovforslagets § 3, stk. 2, om afløsning af personer, der i hjemmet passer et barn med en fysisk eller psykisk lidelse. På baggrund af drøftelserne har ministeren stillet nedenstående ændringsforslag nr. 3, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger. Udvalget finder, at bestemmelsen yder et værdifuldt bidrag til de hjælpeforanstaltninger, der i henhold til lov om offentlig forsorg står til rådighed i øvrigt for personer med handicappede børn i hjemmet.

Udvalget har endelig overvejet løn-, takst- og refusionsspørgsmålene. For så vidt angår lønspørgsmålet, bemærkes, at der i udvalget er blevet peget på, at indførelse af løn efter anciennitet ville være et middel til at sikre personalets mere varige tilknytning til husmoderafløsnings- og hjemmehjælpsordningerne. Efter det oplyste ville det forudsætte ændringer af de kollektive overenskomster, i henhold til hvilke afløsning finder sted. Socialministeren har imidlertid over for udvalget givet udtryk for, at man vil være imødekommende over for anvendelse af et sådant system, såfremt de kollektive overenskomster senere måtte åbne mulighed for det. For så vidt angår takstspørgsmålet, bemærkes, at ministeren over for udvalget har bekræftet, at de vejledende takster for hjemmehjælp fortsat vil blive fastsat lavere end for husmoderafløsere. Vedrørende refusionsspørgsmålet bemærkes, at socialministeriet som hidtil vil forhandle med de kommunale organisationer forud for fastsættelsen af refusionsgrænser.

Flertallet indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og med det af mindretallet stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

Af *socialministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1.

1) *Stk. 1* affattes således:

„*Stk. 1.* Det påhviler enhver kommunalbestyrelse at drage omsorg for, at der findes en husmoderafløsningsordning og en hjemmehjælpsordning i kommunen.“

2) I *stk. 2*, 2. punktum, udgår ordene „til udførelsen af det huslige arbejde i hjemmet“.

Til § 3.

3) *Stk. 2* affattes således:

„*Stk. 2.* Husmoderafløsere skal endvidere kunne udsendes til lejlighedsvis afløsning af

personer, der i hjemmet passer et barn med en fysisk eller psykisk lidelse.“

Til § 4.

4) I *stk. 1* ændres ordene „af andre“ og „deres“ til henholdsvis: „i øvrigt“ og: „modtagerens“.

Af et *mindretal* (Lis Groes, Bundvad, Thomas Have, Th. Mikkelsen, Niels Mørk, Karl Max Rasmussen og Gunhild Due):

Til § 6.

5) Ordene „ansættelse og arbejdsvilkår“ ændres til: „ansættelse, uddannelse og arbejdsvilkår“.

Af *socialministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 11.

6) *Stk. 1* affattes således:

„*Stk. 1.* Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende med virkning fra 1. april 1968.“

7) Som nyt *stk. 3* indføres:

„*Stk. 3.* Forslag til revision af loven fremsættes for folketinget i folketingsåret 1971-72.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget skyldes ønske om at ændre den sproglige formulering med henblik på en tydeliggørelse af kommunalbestyrelsens forpligtelse.

Gerda Møller,
næstformand.

Erik Hansen (Vejle amt).

P. E. Eriksen.

Holger Hansen,
formand.

Samuelson.

Lis Groes.

Th. Mikkelsen.

Niels Mørk.

Asger Jensen.

Clara Munck.

Eva Ree.

Rigmor Christensen.

Meta Ditzel.

Bundvad.

Thomas Have.

Karl Max Rasmussen.

Gunhild Due.

Til nr. 2.

Ved ændringen udgår begrænsningen til husligt arbejde i hjemmet. Det forudsættes fastsat ved instruks til hjemmehjælpere, hvori deres arbejde skal bestå.

Til nr. 3.

Ved den ændrede affattelse er det tilsigtet at tydeliggøre, at husmoderafløsere skal stå til rådighed til den særlige opgave at passe et handicappet barn i hjemmet. Der må dog i det enkelte tilfælde skønnes over, om der er behov for sådan bistand til hjemmet.

Til nr. 4.

Ændringsforslaget skyldes ønske om at ændre den sproglige formulering.

Til nr. 5.

Ved fremtidig ansættelse vil socialministeren sikre, at alle husmoderafløsere og hjemmehjælpere gennemgår en uddannelse. Da uddannelseskapaciteten ikke er tilstrækkelig i øjeblikket, forudses det, at den må udbygges over en 3-årig periode.

Til nr. 6.

Ændringen er af formel karakter og er en følge af, at lovforslaget ikke er gennemført før 1. april 1968.

Til nr. 7.

Ændringsforslaget er begrundet med, at kommunesammenlægningerne kan forventes at gøre det ønskeligt at vurdere husmoderafløsernes og hjemmehjælpernes uddannelse og at tage stilling til, hvilke krav det til sin tid kan være ønskeligt at stille til ordningen.

Bilag.**INDENRIGSMINISTERIET**

Den 14. maj 1968.

Under henvisning til derom fremsat anmodning fremsendes herved et eksemplar af indenrigsministeriets cirkulære nr. 125 af 14. maj 1962 om adgang til ydelse af tilskud i henhold til lov om sygehusvæsenet for indlæggelse på fødeklিনikker og fødehjem m. v.

Som det fremgår af cirkulæret, var baggrunden for ydelse af tilskud til fødeklिनikker m. v. et forslag i betænkningen om fødselshjælp om, at der under kommunal ledelse bør foretages en samlet planlægning af landets fødselshjælp, bl. a. vedrørende mulighederne for indlæggelse af fødende såvel ved normalt som ved sygeligt forløb ved fødsler på fødselsinstitutioner.

I den forløbne tid er der rundt om i landet oprettet fødeklिनikker ved kommunal foranstaltning adskillige steder. Det er af sundhedsstyrelsen oplyst, at 65 pct. fødsler i

øjeblikket foregår uden for hjemmet, og sundhedsstyrelsen ønsker, at den udvikling, der er i gang, fortsætter, således at man når frem til, at samtlige fødsler i landet foregår på klinik eller, hvis der er tale om patologiske tilfælde, på sygehuse.

Det er sundhedsstyrelsens opfattelse — og indenrigsministeriet deler ganske denne — at den udvikling, der er i gang, ikke vil blive bremsed, selv om der gennemføres et forslag om, at der ydes gratis husmoderafløsning til hjemmefødende kvinder. Indenrigsministeriet og sundhedsstyrelsen kan således ikke fraråde forslaget gennemførelse, men på den anden side synes forslaget efter indenrigsministeriets opfattelse ikke at have så stor betydning, da som før nævnt kun 35 pct. af fødslerne her i landet foregår i hjemmene.

P. M. V.

E. B.

K. V. Stang.

Til socialministeriet.